

GIUSEPPE GRILLI, LA IRONIA CULTIVADA

Eppur si muove

Elegant, amb un deix d'ironia cultivada, Giuseppe Grilli, catedràtic de llengua i literatura catalanes a la Universitat de Nàpols i un dels reflexionadors més àgils i amatents de què disposen les nostres lletres a hores d'ara, ha passat fugitivament per València. Aprofitem un fugaç intermedi entre actes i visites compromeses, en una asèptica cambra de l'hotel que l'hostatja, per parlar d'aquesta literatura en moviment.

Dins i fora al mateix temps, amb la seguretat que dona un coneixement extens i l'asèpsia del qui s'ho mira tot de lluny.

—*¿Com s'interessà, d'Itàlia estant, per la literatura catalana?*

—Bé, és una història que ja porta molt de temps. Des que vaig estudiar llengües romàniques a la Universitat. Dins dels estudis hi havia, d'una manera més especialitzada, el de llengua i literatura catalanes. M'hi vaig interessar. Després, l'any 1969, en una estada a Barcelona, vaig tenir l'oportunitat, que en aquella època no era tan senzilla com ara podria pensar-se, de conèixer gent, materials, ambients, amb els quals, d'altra manera, m'hauria estat difícil de prendre contacte. L'any 69 la cultura catalana era, si no clandestina, sí una cultura bastant submergida.

—*S'ha dit que per raons d'història comuna, o de proximitat geogràfica, hi ha prou similitud entre la cultura catalana i la italiana. De fet, ací, la cultura italiana és seguida darrerament amb atenció. ¿Desperta la nostra cultura un interès paral·lel a Itàlia?*

—Hi ha alguna cosa de certa, en això de les similituds. Jo he trobat sempre molt semblant el caràcter dels valencians (del cap i casal) i el dels napolitans. Hi ha grans coincidències, però amb matisos. València ocupa una bona posició dins l'estat i, en canvi, Nàpols, en el context italià, és una gran ciutat que ha decaigut molt, i això es nota.

Interès per la cultura catalana, n'hi

Catalanòfil italià, professor de llengua i literatura catalanes a Nàpols, figura destacada de les nostres lletres, Giuseppe Grilli treballa les respostes creatives que, de tant en tant, sorgeixen al nostre país.

E. Sòria

JORDI VICENT

ha, a Itàlia. Jo treballo en una càtedra de català a Nàpols, òbviament perquè tinc alumnes, i Nàpols no és l'única ciutat que en té. Ara, a banda d'això, hi ha un interès lògicament fluctuant, hi ha gent que hi manté relacions... Interessa, per exemple, l'art.

Giuseppe Grilli sembla cansat pel viatge i les presses. Reflexiona abans de contestar. La sonoritat italiana del seu català, d'altra banda ben precís, resulta amable però no fins a la complexitat.

—*Dins la seua obra, hi ha, a més d'estudis sobre temes literaris ben actuals, un seguit de treballs sobre el*

barroc català. ¿Creu que el barroc ha de ser reestudiat des d'un punt de vista contemporani, en relació amb l'actualitat, o simplement és que l'interessa la literatura catalana d'una manera global?

—Aquesta és una pregunta que té diverses contestacions. Hi ha, de primer, la qüestió de l'especialització. L'àmbit cultural català, que és prou complex i ampli, també necessita d'un punt de vista globalitzador. La

tradicció cultural catalana ha estat treballada bàsicament d'una manera, diguem-ne, positivista, d'escola històrica: treballs molt complets sobre temes molts circumscrits. Molt bé, tot això està molt bé, i és la base que s'ha de tenir per fer la faena ben feta. Ara, també cal, de vegades, tenir-ne una visió de conjunt, i hi ha d'haver investigadors que s'hi dediquen.

A més, jo, fent de catalanista a Itàlia, tinc la necessitat, quasi professional, de no retallar-me un àmbit massa estret, perquè cal que els meus estudiants tinguin una visió global de la història de la cultura catalana.

Després, és cert que el barroc m'interessa personalment, i he participat modestament en aquest moviment de fixació del barroc català. L'interès pel barroc és, d'altra banda, molt actual. Parlant d'una manera apresada, podríem dir que la barroca és la primera cultura moderna: l'estranyament de l'intel·lectual respecte a la pròpia societat, la investigació formal, etc.

—*El seu Indagacions sobre la modernitat en la literatura catalana, on se suggereixen tantes coses sucoses respecte a la difícil vida de les avantguardes literàries a Catalunya, acaba amb un esment a una editorial.*

—No exactament. No esmentava el mot Ucronia referint-me a l'editorial. Era només un dels dos termes que encloïen d'alguna manera la literatura jove dels seixanta: utopia i ucronia. Hi havia un desencaixament evident

«Hi ha més cassandres ací que per altres països».

entre realitat i escriptura, i aquest, entre els qui es movien cap a la «recerca», es manifestava seguint dos models: el fantàstic i el del desig.

—*De tota manera, la coincidència té gràcia.*

—Sí, és divertit, perquè allò no era intencionat, però històricament s'ha donat així. La realitat ha estat literal. Perquè una editorial s'autoetiquetà Ucronia i, fent honor al nom, aquesta editorial va ser una mica... efímera. Darrere d'ella hi havia una gent, un grup, per entendre'ns, Biel Mesquida, Quim Monzó i companyia, que s'ha desfet i que, a hores d'ara, ja no existeix com a tal grup.

—*¿I, actualment, com veu els intents de renovació en la literatura catalana? ¿Una mica... ucronics?*

—Bé, a tot arreu hi ha sempre gent que diu que la literatura ha mort, però això no ens ha de preocupar gaire. D'entrada, és veritat que les transformacions culturals, de signe molt divers, als darrers anys, han provocat un desconcert, sobretot dins les cultures petites, i la catalana, no cal dir-ho, ho és i ho serà sempre, per molt que es normalitze... i tant de bo que ho faça. La cultura catalana no podrà competir mai en igualtat de condicions amb la cultura de llengua anglesa ni, fins i tot, amb la de llengua castellana. Ara bé, la italiana, tot i que té una prestigi molt superior, una història molt més sòlida, també té plantejats problemes en aquest sentit, i també allà es detecta aquest desconcert, perquè hi ha els mitjans nous d'expressió, els mèdia, etc. La literatura està esdevenint un fenomen minoritari, per la seua constitució material, no pot comparar-s'hi.

A la cultura catalana hi ha uns temes que arriben, ja que la societat és integrada dins del comerç cultural actual, però no hi ha, no pot haver-n'hi, respostes catalanes a totes les sol·licituds que l'envolten. A Itàlia comencen a eixir ara petites respostes, de gent que, sense voler anar sempre darrere de procediments que altres ja han desenvolupat, van fent una mena de literatura que d'alguna manera té en compte que el món ens ha canviat entre les mans.

—*I entre nosaltres, ¿ha observat també aquest esforç?*

—Jo crec que sí, d'una manera general, encara que hi haja moltes *Cassandres* (cassandra, com és fàcil de dir, és una manera altament expres-

JORDI VICENT

NOVETATS EN LLIBRES

TIRA CAP A ON PUGUIS

**Vicenç Riera Llorca,
Ales Estesés, 27**

Gent forjada a la duresa, tots davant d'una tria difícil, entre la follia i l'esperança.

EDICIONS DE LA MAGRANA

ELS QUADERNS DE LA DONA D'EN MARC

Anònim

«La Cuca al Cau», 114 pàgs. Per fi la Marqueta se'ns destapa i ens explica les seves memòries. Tot això ben amanit en un cap de setmana del gener passat.

EL LLAMP

FELI ENCIS

Jordi Cornudella

Poesia dels Quaderns Crema, Núm. 17, 80 pàgs.
Introducció de Francesc Parcerisas.

EDICIONS DELS QUADERNS CREMA

CUIT A FOC LENT

Josep Lluís Seguí

Novel·la de forta intensitat poètica, és també la més imaginativa de l'autor.

GREGAL LLIBRES

UN FILM (3.000 metres)

**Víctor Català
L'Alzina, 8, 304 pàgs.**

Una novel·la pràcticament desconeguda de la genial autora de *Solitud*, que el lector d'avui descobrirà amb plaer.

EDICIONS 62

HISTÒRIA DE L'ORTOGRAFIA CATALANA

Mila Segarra

Una eina imprescindible per a l'estudi del català.

EDITORIAL EMPÚRIES

DICCIONARI CASTELLÀ-CATALÀ

Els diccionaris de l'Enciclopèdia.
De venda en llibreries.

ENCICLOPÈDIA CATALANA

ANÀLISI I COMENTARI DE TEXTOS LITERARIS CATALANS

A cura de NARCÍS GAROLERA

Volums III i IV, i reedició dels volums I i II.
Col·lecció manuals Curial, nùms. 5/6 i 8/9.

CURIAL EDICIONS CATALANES

STRESS

Anònim

«La Cuca al Cau», 208 pàgs. Nou títol de l'única col·lecció eròtica catalana. Divuit relats eròtico-negres que faran caure la bava de plaer i luxúria a sadomasoquistes i personal afí. No apte per a «milícies» i bestiar semblant.

EL LLAMP

MITOLOGIA ÀRAB

**Ciutat, prínceps i genis.
Khairat Al-Saleh**

Mites i llegendes de l'Àrabia misteriosa i poètica, des dels de l'època pre-islàmica fins als moments de màxima esplendor.
Magníficament il·lustrat a tot color.

BARCANOVA

JORDI VICENT

«No es tracta d'establir rècords entre cultures».

siva i italiana de dir patum), i això s'explica prou bé: cal fer país, etc. Personament, crec que hi ha més cassandres ací que a d'altres països, però n'hi ha per tot arreu.

Malgrat les cassandres, jo crec que sí, que hi ha coses que s'hi mouen. Una cosa que em sembla interessant és que hi ha unes línies, uns camins d'expressió literària, que van assolint interès arreu i que tenen una valuosa tradició dins la literatura catalana moderna. Ací s'està donant una resposta a alguns dels reptes plantejats. És el cas, per exemple, de la biografia. La Biografia, autobiografia o pseudo-ambdues coses té, dins el cos literari català, una bona tradició, com l'assaig no acadèmic però culte, on hi ha un gran mestre valencià, com és Joan Fuster, o els dietaris, els llibres de viatge, etc. Tots aquests camins tan europeus —per dir-ho d'alguna manera— que serveixen ara per donar una resposta creativa als reptes dels grans mitjans de comunicació, dels sistemes serialitzats d'informació, etc. Tot això són camins que la literatura catalana té bastant treballats i que la gent jove recull, d'una manera o altra. El que vull dir, d'una manera molt sintètica, és que la literatura catalana no és morta. Ara, tampoc no és allò dels anys seixanta, quan es deia «és que la literatura catalana és molt viva i l'espanyola és morta», que era una *bóutade* d'un infantilisme i una tendresa molt agradosa, però que evidentment, històricament, no tenia cap trellat. Tampoc no es tracta d'establir rècords de vivacitat entre cultures, sinó de constatar que la literatura catalana es mou i que intenta donar resposta a les expectatives i les incitacions del nostre temps. □

LLIBRERIA TRES I QUATRE

Pérez Bayer, 11. Tel. 352 91 10. 46002-València